

Nr 68

Skatteutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:181 angående ändrade regler för beskattning av periodiska understöd, m. m. jämte motioner.

Propositionen

I proposition 1973:181 har Kungl. Maj:ts (finansdepartementet) föreslagit riksdagen att anta vid propositionen följande förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. förordning om ändring i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
3. förordning om ändring i förordningen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
4. lag om ändring i taxeringsförordningen (1956:623),
5. förordning om ändring i förordningen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

I propositionen föreslås ändrade regler för beskattningen av periodiska understöd. För att begränsa möjligheterna till missbruk föreslås att avdragsrätten för s. k. frivilliga understöd begränsas till ett belopp av 5 000 kronor per år och mottagare. Mottagaren skall liksom nu inkomstbeskattas i den mån givaren är berättigad till avdrag. Däremot föreslås inga ändringar för de legala understöden, dvs. sådana understöd som utgår till make eller förutvarande make i samband med äktenskaps upplösning. Det särskilda avdraget på 1 500 kronor för underhåll av icke hemmavarande barn under 18 år föreslås höjt till 2 500 kronor. De föreslagna ändringarna får ses som en provisorisk lösning i avvaktan på att 1972 års skatteutredning prövar avdragsrätten ytterligare.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången vid 1975 års taxering.

Författningsförslagen

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom förordnas i fråga om kommunalskattelagen (1928:370), dels att 19, 20 och 31 §§, 46 § 2 mom. och 53 § 4 mom. samt anvisningarna till 19 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att till anvisningarna till 46 § skall fogas en ny punkt, 5, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*19 §¹

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas i c k e:

vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;

vinst å icke yrkesmässig avyttring av lös egendom i andra fall än som avses i 35 § 3 eller 4 mom.;

vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;

ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrapenning, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller annan livränta, så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller annan ansvarighetsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;

belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkringen utgått på grund av kapitalförsäkring;

ersättning på grund av skadeförsäkring, dock ej i den mån köpeskilling, som skulle hava influtit därest försäkrad egendom i stället försålts, varit att hänföra till intäkt av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse eller i den mån ersättningen eljest motsvarar sådan skattepliktig intäkt eller motsvarar sådan avdragsgill omkostnad, vilken är att hänföra till någon av nämnda förvärvskällor;

¹Senaste lydelse 1973:434. Förslag till ändrad lydelse framläggs även i prop. 1973:182.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning, som utgått på grund av annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, samt vinstandel, som utgått på grund av skadeförsäkring, och premieåterbetalning på grund av skadeförsäkring, för vilken rätt till avdrag för premie icke förelegat;

ersättning jämlikt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, därför givaren jämlikt bestämmelserna i 20 § icke är berättigad till avdrag;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, i den mån givaren enligt 20 § eller punkt 5 av anvisningarna till 46 § icke är berättigad till avdrag för utgivet belopp;

stipendier till studerande vid undervisningsanstalter eller eljest avsedda för mottagarens utbildning;

allmänt barnbidrag;

lön eller annan gottgörelse, som enligt förordningen om sjömansskatt utgör inkomst ombord;

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;

invaliditetstillägg eller invaliditetsersättning enligt 9 kap. lagen om allmän försäkring, så ock hemsjukvårdsbidrag, som utgår av kommunala eller landstingskommunala medel till den vårdbehövande;

kommunalt bostadstillägg enligt lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

kommunalt bostadstillägg till handikappade;

bostadstillägg som avses i kungörelserna den 28 maj 1968 (nr 425) om statliga bostadstillägg till barnfamiljer och (nr 426) om statsbidrag till kommunala bostadstillägg till barnfamiljer;

sådan gottgörelse för utgift eller kostnad som arbetsgivare uppburit från pensions- eller personalstiftelse ur medel, för vilka avdrag icke medgivits vid taxering, vid första tillfälle dylika medel finnas i stiftelsen;

kompensation av staten för bensinskatt på bensin som förbrukats vid yrkesmässig användning av motorsåg.

(Se vidare anvisningarna.)

20 §²

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla skola från samtliga ur förvärvskällan under beskattningsåret härflutna intäkter i penningar eller penningars värde (b r u t t o i n t ä k t) avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Att koncernbidrag, som icke utgör sådan omkostnad, ändå skall avräknas i vissa fall och inräknas i bruttointäkt hos mottagaren framgår av 43 § 3 mom.

²Senaste lydelse 1972:436.

1* Riksdagen 1973. 6 saml. Nr 68

Nuvarande lydelse

Avdrag må i c k e ske för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, däruti inbegripet vad skattskyldig utgivit såsom gåva eller såsom periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll *eller, där understödet icke utgör skadestånd eller är av den art, varom i 22, 25 eller 29 § förmäles, till annans undervisning eller uppfostran;*

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv, andre maken, hemmavarande barn under 16 år eller hemmavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och som ej anses tillhöra arbetspersonalen;

ränta å den skattskyldiges eget, i hans förvärvsverksamhet nedlagda kapital;

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning å skuld;

avgift enligt *förordningen den 15 december 1967 (nr 882) om studiemedelsavgifter;*

avgift enligt lagen (1972:435) om överlastavgift;

förlust, som är att hänföra till kapitalförlust.

Föreslagen lydelse

Avdrag må i c k e ske för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, däruti inbegripet vad skattskyldig utgivit såsom gåva eller såsom periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll;

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning å skuld;

avgift enligt *5 kap. studiestöds-lagen (1973:349);*

(Se vidare anvisningarna.)

31 §³

Till t j ä n s t hänföres d e l s allmän eller enskild tjänst eller stadigvarande uppdrag ävensom varje annan fast eller tillfällig arbetsanställning och d e l s tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, tillfälligt uppdrag, såsom uppdrag att förrätta bouppteckning, arvsifte, auktion, besiktning, värdering, skogsräkning, ävensom annan därmed jämförlig inkomstgivande verksamhet av tillfällig natur.

Med tjänst likställes rätt till:

pension, livränta, som utgår på grund av sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkring eller annorledes än på grund av försäkring, ersättning, som i annan form än livränta utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, samt undantagsförmåner;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, *därest givaren enligt 22, 25, 29 eller 46 § är berättigad till avdrag därför.*

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, *i den mån beloppet icke är undantaget från skatteplikt enligt 19 §.*

(Se vidare anvisningarna.)

³Senaste lydelse 1955:122.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 §

2 m o m.⁴ I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, därjämte njuta avdrag:

1) för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla, dock att avdrag icke må ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran;

2) för dels sådan tilläggspensionsavgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, dels ock avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, hans omyndiga barn;

3) för dels sådan sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, dels ock premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör sjukförsäkring enligt 2-4 kap. lagen om allmän försäkring;

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg eller annat skriftligt bevis utgivit under beskattningsåret för underhåll av sådant hans barn under 18 år som icke varit hemmavarande, dock högst med 1 500 kronor för varje barn;

1) för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla, i den utsträckning som framgår av punkt 5 av anvisningarna;

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg eller annat skriftligt bevis utgivit under beskattningsåret för underhåll av sådant hans barn under 18 år som icke varit hemmavarande, dock högst med 2 500 kronor för varje barn;

5) för sådan avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig erlagga sjömansskatt, skall avdrag för periodiskt understöd, avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, och underhållsbidrag, som i första stycket 4) här ovan

⁴Senaste lydelse 1973:374. Förslag till ändrad lydelse framläggs även i prop. 1973:144.

Nuvarande lydelse

sägs, åtnjutas allenast i den mån hänsyn vid beräkningen av sjömansskatt icke tagits till understödet, avgiften eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall avdrag, som nu sagts, åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid.

Avdrag för premier och andra avgifter, som avses i första stycket 3) här ovan och som ej utgöra sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 250 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 500 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 500 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställs änka, änkling eller fränskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

Avdrag för avgift för pensionsförsäkring som äges av den skattskyldige får ej åtnjutas till högre belopp än skillnaden mellan sammanlagda beloppet av inkomster från förvärvskällor, som äro skattepliktiga i hemortskommunen, och övriga avdrag enligt denna paragraf. Kan avdrag för avgift för pensionsförsäkring icke utnyttjas i hemortskommunen, må avdrag åtnjutas i annan kommun med belopp intill den där redovisade inkomsten, i förekommande fall efter andra avdrag enligt denna paragraf som åtnjutes vid taxeringen i kommunen. Vad som sålunda ej kunnat avdragas får den skattskyldige tillgodoföra sig genom avdrag senast vid taxering för sjätte beskattningsåret efter det år då avgiften erlades. Ej heller i sistnämnda fall får avdraget överstiga vad som återstår sedan övriga avdrag enligt denna paragraf åtnjutits.

53 §

4 m o m.⁵ Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som efter förvärv av försäkringen vid

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet i den mån han icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom* för omkostnad eller periodiskt understöd. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som efter förvärv av försäkringen vid inkomstbeskattningen skall anses som dess ägare

⁵ Senaste lydelse 1973:374.

Nuvarande lydelse

inkomstbeskattningen skall anses som dess ägare enligt vad nedan sägs.

Föreslagen lydelse

enligt vad nedan sägs.

Har äganderätt till pensionsförsäkring övergått på fysisk person skall oavsett överlåtelsen försäkringstagaren under sin livstid vid inkomstbeskattningen anses som försäkringens ägare och även vara skattskyldig för utfallande belopp. Vad nu sagts skall dock ej gälla om äganderätten övergått på annan till följd av anställningsförhållande eller på grund av utmätning, ackord eller konkurs och ej heller om äganderätten övergått på grund av bodelning i anledning av henskillnad eller äktenskapsskillnad och försäkringstagaren vid utbetalning till förvärvaren, motsvarande vad denne uppburit på grund av försäkringen, skulle hava varit berättigad till avdrag härför såsom för periodiskt understöd. Vad i detta stycke föreskrives angående försäkringstagaren skall även avse den som efter förvärv av försäkring skall anses som dess ägare vid inkomstbeskattningen.

Om särskilda skäl föreligga kan riksskatteverket på ansökan medgiva att den som förvärvat pensionsförsäkring skall anses som försäkringens ägare vid inkomstbeskattningen även i fall då överlåtaren enligt vad i föregående stycke sägs skall anses som ägare av försäkringen. Mot beslut, som riksskatteverket meddelat i sådant ärende, får talan icke föras.

Överlåter skattskyldig, som enligt bindande förpliktelse äger rätt att uppbära periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, sin rätt, skall han alltjämt vara skattskyldig för utfallande belopp, i den mån han icke vid utbetalning till mottagaren skulle vara berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 19 §⁶

Socialhjälp, begravningshjälp samt underhåll, som lämnats fänge eller patient å hospital, m. m. dyl. är icke att hänföra till skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om till föreningar influatna medlemsavgifter.

Utbytes sådan livränta eller del därav, som enligt bestämmelserna i 32 § i sin helhet skall räknas såsom skattepliktig intäkt, mot belopp för en gång, skall beträffande detta belopp i beskattningshänseende gälla vad om sådan livränta är stadgat. Sker utbyte, helt eller delvis, av annan livränta än nyss sagts mot engångsbelopp, skall beloppet anses utgöra icke skattepliktig intäkt.

⁶Senaste lydelse 1973:434.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Lön, som utgår från arbetsgivare i sådana fall, då denne på grund av 3 kap. 16 § andra eller tredje stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring äger uppbära arbetstagaren tillkommande ersättning från allmän försäkringskassa, är skattepliktig intäkt. För arbetsgivaren är den av honom i nämnda fall uppburna ersättningen från försäkringskassan ävensom annan därifrån uppburen ersättning i anledning av kostnad för den anställdes räkning att betrakta som skattepliktig inkomst, dock att ersättningen icke är skattepliktig för arbetsgivaren, därest den till den anställda utbetalda lönen eller den för honom havda kostnaden utgör för arbetsgivaren icke avdragsgill utgift i förvärvskälla. Ersättning, som annorledes än i form av pension eller annan livränta utbetalas av arbetsgivare vid yrkesskada i de fall, då arbetsgivaren står s. k. självrisk enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, räknas till skattepliktig inkomst enligt de grunder som skulle hava gällt vid försäkring enligt sistnämnda lag.

Skatteplikt föreligger icke för bidrag från stat eller kommun, vilka enligt av Kungl. Maj:t eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå, i samband med utbildning eller omskolning, till arbetslösa och partiellt arbetsföra samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda i den mån bidragen avse traktamente och särskilt bidrag. Skatteplikt föreligger ej heller för bidrag som utgår enligt förordningen om bidrag till vanföra ägare av motorfordon.

Näringshjälp eller bidrag enligt 57, 58 eller 62 § arbetsmarknadskungörelsen (1966:368) är icke att hänföra till skattepliktig inkomst, i den mån näringshjälpen eller bidraget lämnats till bestridande av kostnader, för vilka rätt till avdrag icke föreligger vare sig direkt såsom omkostnad eller i form av årliga värdeminskingsavdrag. Omställningsbidrag enligt nämnda kungörelse och kontant arbetsmarknadsstöd utgör dock skattepliktig intäkt.

Skatteplikt föreligger ej heller för bidrag, som stiftelsen Dag Hammar-skjöldes Minnesfond till fullföljande av sitt ändamål utger för mottagarens utbildning.

Enligt 46 § 2 mom. första stycket 4) föreligger viss rätt till avdrag för bidrag till barns underhåll. *Med hänsyn till begränsningarna i avdragsrätten är sådant bidrag det oaktat att likställa med periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, därför givaren jämlikt bestämmelserna i 20 § icke är berättigad till avdrag. I följd härav skall underhållsbidraget icke hänföras till skattepliktig intäkt av tjänst som avses i 31 och 32 §§.*

Enligt 46 § 2 mom. första stycket 4) föreligger viss rätt till avdrag för bidrag till barns underhåll. *Sådant underhållsbidrag skall icke hänföras till skattepliktig inkomst.*

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

till 46 §

5. Som förutsättning för allmänt avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning enligt denna punkt gäller att understödet icke utgått till mottagare i givarens hushåll eller, om icke understödet utgjort skadestånd, till mottagare under 18 år eller till mottagare vars utbildning icke är avslutad.

Avdrag medges med utgivet belopp för periodiska utbetalningar

till make eller förutvarande make sedan underhållsskyldigheten dem emellan reglerats;

till tidigare anställd;

som utgör skadestånd;

som utgör livränta eller därmed jämförligt vederlag vid förvärv av egendom genom köp, byte eller därmed jämförligt fång;

på grund av föreskrift i testamente;

från juridisk person.

För annat periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning medges avdrag med högst 5 000 kronor för varje mottagare. Har givaren under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med 5 000 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången vid 1975 års taxering. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om periodiska utbetalningar som utgår på grund av bindande förpliktelse som uppkommit före den 9 november 1973. Vid tillämpningen av 53 § 4 mom. första-tredje styckena skall äldre bestämmelser gälla beträffande utbetalningar till förmånstagare som insatts enligt oåterkalleligt förmånstagareförordnande före den 9 november 1973.

2 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Häri genom förordnas, att 6 § 4 mom. i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

4 m o m.¹ Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död *och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd*, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som efter förvärv av försäkringen vid inkomstbeskattningen skall anses som dess ägare enligt vad nedan sägs.

Har äganderätt till pensionsförsäkring övergått på fysisk person skall oavsett överlåtelsen försäkringstagaren under sin livstid vid inkomstbeskattningen anses som försäkringens ägare och även vara skattskyldig för utfallande belopp. Vad nu sagts skall dock ej gälla om äganderätten övergått på annan till följd av anställningsförhållande eller på grund av utmätning, ackord eller konkurs och ej heller om äganderätten övergått på grund av bodelning i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad och försäkringstagaren vid utbetalning till förvärvaren, motsvarande vad denne uppburit på grund av försäkringen, skulle hava varit berättigad till avdrag härför såsom för periodiskt understöd. Vad i detta stycke föreskrives angående försäkringstagaren skall även avse den som efter förvärv av försäkring skall anses som dess ägare vid inkomstbeskattningen.

Om särskilda skäl föreligga kan riksskatteverket på ansökan medgiva att den som förvärvat pensionsförsäkring skall anses som försäkringens ägare vid inkomstbeskattningen även i fall då överlåtaren enligt vad i

Förelagda lydelse

6 §

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet i den mån han icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som efter förvärv av försäkringen vid inkomstbeskattningen skall anses som dess ägare enligt vad nedan sägs.

¹ Senaste lydelse 1973:375.

Nuvarande lydelse

föregående stycke sägs skall anses som ägare av försäkringen. Mot beslut, som riksskatteverket meddelat i sådant ärende, får talan icke föras.

Föreslagen lydelse

Överlåter skattskyldig, som enligt bindande förpliktelse äger rätt att uppbära periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, sin rätt, skall han alltjämt vara skattskyldig för utfallande belopp, i den mån han icke vid utbetalning till mottagaren skulle vara berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången vid 1975 års taxering. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om periodiska utbetalningar som utgår på grund av bindande förpliktelse som uppkommit före den 9 november 1973. Vid tillämpningen av 6 § 4 mom. första—tredje styckena skall äldre bestämmelser gälla beträffande utbetalningar till förmänstagare som insatts enligt oåterkalleligt förmänstagareförordnande före den 9 november 1973.

3 Förslag till**Förordning om ändring i förordningen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt**

Häri genom förordnas, att 5 § och anvisningarna till 5 § förordningen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*5 §¹

Vid förmögenhetsberäkningen skola den skattskyldiges skulder upptagas till sitt kapitalvärde, sådant detta var vid beskattningsårets utgång.

Skuld, som löper med ränta och icke är att hänföra till rörelse, skall upptagas till sitt kapitalbelopp utan tillägg av under året upplupen men ej förfallen ränta.

Angående beräkningen av kapitalvärdet av skuld, som ej är förfallen och därå ränta ej skall beräknas för tiden före förfallodagen, ävensom av kapitalvärdet av förpliktelse, vilken innefattar skyldighet att till annan utgiva undantagsförmåner, pension, annan livränta eller därmed jämförlig avgift, skall vad i 4 § stadgas angående beräkningen av kapitalvärdet av fordran eller av ränta, avkomst, förmån eller annan rättighet äga motsvarande tillämpning.

Borgensförbindelse, för vilken betalningsskyldighet ännu ej inträtt, så

¹Senaste lydelse 1968:545.

Nuvarande lydelse

ock annan villkorlig skuld får ej avdragas vid beräkningen, liksom ej heller vid beskattningsårets utgång oregrerade hushållsskulder och därmed jämförliga skulder.

Under avdragsgilla skulder inbegripas även oguldna skatter av nedannämnda slag, nämligen dels debiterad preliminär skatt, som påförts den skattskyldige för året näst före det taxeringsår, varom fråga är, eller för något föregående år, dels slutlig skatt, som påförts den skattskyldige på grund av taxering under förstnämnda år eller under något föregående år, dels ock tillkommande skatt, varå den skattskyldige erhållit debetsedel under förstnämnda år eller tidigare. Vidare inbegripas återbetalningspliktiga studiemedel enligt *studiemedelsförordningen den 4 juni 1964 (nr 401)*.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse

Under avdragsgilla skulder inbegripas även oguldna skatter av nedannämnda slag, nämligen dels debiterad preliminär skatt, som påförts den skattskyldige för året näst före det taxeringsår, varom fråga är, eller för något föregående år, dels slutlig skatt, som påförts den skattskyldige på grund av taxering under förstnämnda år eller under något föregående år, dels ock tillkommande skatt, varå den skattskyldige erhållit debetsedel under förstnämnda år eller tidigare. Vidare inbegripas återbetalningspliktiga studiemedel enligt *studiestödslagen (1973:349)*.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 5 §²

Avdrag för återbetalningspliktiga studiemedel får ske med summan, omräknad i kronor, av de basbelopp som återstå att betala med tillämpning av 29 § *studiemedelsförordningen den 4 juni 1964 (nr 401)*. Vid beräkning av avdraget tillämpas basbeloppet vid ingången av året före taxeringsåret. Avdraget får ej överstiga det belopp som återstår att erlagga med hänsyn till 30 § *första stycket förordningen*.

Utöver avdrag enligt första stycket får avdrag göras för påförda, ej erlagda avgifter enligt *förordningen den 15 december 1967 (nr 882) om studiemedelsavgifter* i den mån debiteringen ej förfallit enligt 18 § *samma förordning*.

Avdrag för återbetalningspliktiga studiemedel får ske med summan, omräknad i kronor, av de basbelopp som återstå att betala med tillämpning av 5 kap. 23 § *studiestödslagen (1973:349)*. Vid beräkning av avdraget tillämpas basbeloppet vid ingången av året före taxeringsåret. Avdraget får ej överstiga det belopp som återstår att erlagga med hänsyn till 5 kap. 24 § *första stycket lagen*.

Utöver avdrag enligt första stycket får avdrag göras för påförda, ej erlagda avgifter enligt 5 kap. *studiestödslagen* i den mån debiteringen ej förfallit enligt 5 kap. 30 § *samma lag*.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1974.

²Senaste lydelse 1968:545.

4 Förslag till

Lag om ändring i taxeringsförordningen (1956:623)

Härigenom förordnas, att 105 § 1 mom. taxeringsförordningen (1956:623) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

105 §

1 m o m.¹ Finner kammarrätt eller regeringsrätten vid prövning av besvär, att taxering verkställt på orätt ort eller underlåtit på rätt ort eller ej skett till riktigt belopp, må rätten, efter vederbörandes hörande, vidtaga erforderlig rättelse. Skattskyldigs hela taxering må dock icke höjas utöver vad tidigare bestämts, om icke sådan höjning yrkats i besvären. Ändras taxering av kammarrätten eller regeringsrätten därför att inkomst eller utgift bör hänföras till annat beskattningsår än det som taxeringen avser, må härav föranledd ändring vidtagas i den skattskyldiges taxering för det förstnämnda beskattningsåret. Om någon av kammarrätten eller regeringsrätten befrias från taxering därför att annan person i stället bort taxeras, må rätten överflytta taxeringen på denne.

Kammarrätt eller regeringsrätten äger vid ändring i skattskyldigs taxering besluta om härav påkallad rättelse i taxering, som avser den skattskyldiges make eller med make vid taxeringen jämställd skattskyldig, såvitt angår tillämpning av 46 § 3 mom., 48 § 2 mom. eller 52 § 1 mom. kommunalskattelagen, 11 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhets-skatt eller avser förutsättning för skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppbördsförordningen.

Kammarrätt eller regeringsrätten äger vid ändring i skattskyldigs taxering besluta om härav påkallad rättelse i taxering, som avser den skattskyldiges make eller med make vid taxeringen jämställd skattskyldig, såvitt angår tillämpning av 46 § 3 mom., 48 § 2 mom. eller 52 § 1 mom. kommunalskattelagen, 11 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhets-skatt eller avser förutsättning för skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppbördsförordningen. *I mål angående avdrag eller beskattning för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning äger kammarrätt eller regeringsrätten vid ändring av givarens eller mottagarens taxering vidtaga därav föranledd ändring av den andres taxering.*

¹ Senaste lydelse 1972:83.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Hava besvär anförts hos kammarrätten eller regeringsrätten rörande taxering, som åsatts avliden person eller hans dödsbo, och har dödsboet tidigare befriats från att erlägga skatt på grund av taxeringen, skall vid ändring av taxeringen i anledning av besvären jämväl beslutet om skattebefrielse i erforderlig mån ändras.

Vidtager kammarrätt eller regeringsrätten sådan ändring i fråga om taxering till kommunal inkomstskatt inom viss kommun att avdrag enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen eller kommunalt grundavdrag icke vidare kan helt utnyttjas inom samma kommun, skall, ändå att yrkande därom icke framställts, sådan ändring vidtagas i taxering inom annan kommun som kan föranledas av bestämmelserna i 46 § 4 mom. eller 50 § 3 mom. andra stycket nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974.

5 Förslag till**Förordning om ändring i förordningen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt**

Häri genom förordnas, att 39 § förordningen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*39 §¹

Skattefrihet åtnjutes

a) för gåva av möbler, husgeråd och andra inre lösörens, som äro avsedda för gåvotagarens eller hans familjs personliga bruk:

b) för periodiskt understöd samt för sådan därmed jämförlig periodisk betalning, som enligt gällande författningar angående skatt å inkomst skall inräknas i gåvotagarens skattepliktiga in- komst;	b) för periodiskt understöd i den mån understödet skall inräk- nas i gåvotagarens skattepliktiga inkomst;
---	--

c) för vad make vid bodelning, som förrättats av annan anledning än makes död, erhållit utöver honom enligt lag tillkommande andel i boet, i den mån värdet av vad maken bekommit icke överstiger värdet av hans giftorättsgoods eller, om äldre giftermålsbalken är tillämplig, värdet av samfällid egendom, som av honom i boet vid äktenskapets ingående eller därefter införts;

¹ Senaste lydelse 1970:174.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

d) för annan än under a), b) och c) omförmäld gåva, i den mån värdet av gåvan eller, om gåvotagaren under samma kalenderår av samme givare erhåller flera sådana gåvor som här avses, det sammanlagda värdet av dessa gåvor icke överstiger 2 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller fortfarande beträffande understöd som utgår enligt bindande förpliktelse som uppkommit före den 9 november 1973.

Motionerna

Med anledning av propositionen har väckts följande motioner, nämligen

1973:2152 av herr Helén m. fl. (fp) vari hemställs

att riksdagen vid behandling av prop. 1973:181 hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning rörande införande av rätt för fysiska personer till avdrag vid den statliga beskattningen för gåvor upp till en viss maximigräns till religiösa, ideella och humanitära organisationer;

1973:2153 av herr Jonsson i Alingsås m. fl. (fp) vari hemställs

att riksdagen vid behandling av prop. 1973:181 begär att Kungl. Maj:t skyndsamt utarbetar kompletterande regler för beskattning av periodiskt understöd så att skattebefrielsen även kan omfatta periodiskt understöd till fadderåtaganden;

1973:2154 av herr Nilsson i Trobro m. fl. (m) vari hemställs

att riksdagen beslutar att det avdragsgilla beloppet för s. k. frivilligt understöd skall utgå med ett belopp motsvarande en och en halv gånger det s. k. basbeloppet;

1973:2155 av herrar Pettersson i Lund (s) och Stadling (s) vari hemställs

1. att riksdagen i anledning av prop. 1973:181 beslutar att avdragsrätt vid beskattningen för frivilligt periodiskt understöd ej skall inredas,

2. att riksdagen om yrkandet under 1 ej bifalles i anledning av prop. 1973:181 beslutar att avdragsrätt för frivilligt periodiskt understöd får uppgå till högst 2 500 kr. per år och mottagare;

1973:2156 av herrar Romanus (fp) och Hörberg (fp) vari hemställs

att riksdagen beslutar godta prop. 1973:181 med de ändringar som föreslås i motionen (innebärande dels att det höjda avdraget för underhåll till icke hemmavarande barn tillämpas fr. o. m. 1974 års taxering, dels att avdrag medges även om barnet fyllt 18 år så länge utdömt underhållsbidrag utgår);

1973:2157 av herrar Svensson i Malmö (vpk) och Hallgren (vpk) vari hemställs

1. att den i prop. 1973:181 nämnda avdragsrätten för lagstadgade underhållsbidrag skall kunna avse även underhåll som bygger på förlängd skyldighet utöver den tidpunkt då barnet fyllt 18 år,

2. att bestämmelserna i propositionen skall tillämpas redan vid 1974 års taxering,

3. att även upplupen skuld, när den betalas, skall kunna föranleda avdrag,

4. att riksdagen ger Kungl. Maj:t i uppdrag att utarbeta ett fördelningspolitiskt bättre system för avdrag i enlighet med vad som i motionen skisserats.

I detta sammanhang behandlas också de vid riksdagens början väckta motionerna

1973:139 av herrar Taube (fp) och Levin (fp) vari hemställs
att riksdagen beslutar

1. att höja nu utgående högsta avdrag vid taxeringen för underhåll av icke hemmavarande barn under 18 år från 1 500 kr. till 2 000 kr. per barn,

2. att detta avdrag i fortsättningen ändras i takt med ATP:s basbelopp samt

3. att dessa ändringar träder i kraft fr. o. m. innevarande beskattningsår;

1973:1073 av herr Westberg i Ljusdal (fp) vari hemställs

att riksdagen beslutar sådan ändring av 46 § 4 mom. kommunalskattelagen, att den som utger högre underhållsbidrag till ej hemmavarande barn under 18 år än 2 000 kr. per barn och år medges avdrag med 75 % av det erlagda underhållsbidraget.

Utskottet

Enligt nuvarande bestämmelser medges vid inkomsttaxeringen avdrag för periodiskt understöd antingen som allmänt avdrag eller som avdrag i förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse med utgivet belopp utan närmare prövning av mottagarens understödsbehov, under förutsättning att mottagaren inte tillhört givarens hushåll och att understödet inte utgått till mottagarens undervisning eller uppfostran. Avdrag medges dock för understöd, som utgör skadestånd eller utgår på grund av tidigare anställning, även om det avsett mottagarens undervisning eller uppfostran. Avdragsrätten för givaren motsvaras av skattskyldighet för mottagaren.

I fråga om underhållsbidrag till icke hemmavarande barn under 18 år gäller speciella regler. Trots att understödet utgår till barnets undervisning eller uppfostran, är den underhållsskyldige berättigad till avdrag med högst 1 500 kr. per barn, och bidraget utgör icke skattepliktig inkomst för barnet.

Förslagen i propositionen, som grundar sig på skatteutredningens om periodiskt understöd betänkande (SOU 1972:87) Periodiskt understöd vid beskattningen, innebär i huvudsak följande.

Som förutsättning för allmänt avdrag för periodiskt understöd skall gälla, att understödet inte utgått till mottagare i givarens hushåll eller, såvida understödet inte utgjort skadestånd, till mottagare under 18 år eller till mottagare vars utbildning inte är avslutad.

Avdrag skall medges med utgivet belopp för periodiska utbetalningar till make eller förutvarande make sedan underhållsskyldigheten reglerats,

till tidigare anställd,
som utgör skadestånd,
som utgör livränta eller därmed jämförligt vederlag vid förvärv av egendom genom köp, byte eller därmed jämförligt fång,
på grund av föreskrift i testamente och
från juridisk person.

För andra periodiska understöd än de ovan nämnda, s. k. frivilliga understöd, skall avdrag medges med högst 5 000 kr. – eller i fråga om sammanlevande makar med högst 5 000 kr. gemensamt – för varje mottagare. Frivilligt understöd som överstiger 5 000 kr. skall gåvobeskattas.

Vidare skall avdraget för underhåll av icke hemmavarande barn under 18 år höjas till 2 500 kr.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången vid 1975 års taxering.

Den nuvarande utformningen av bestämmelserna om avdrag för periodiskt understöd har i olika sammanhang utsatts för kritik. Sålunda framhöll bevillningsutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande 1969:8 bl. a., att skattelättnaden på grund av progressionen vid den statliga beskattningen blir störst i högre inkomstskikt, trots att nedsätt-

ningen av skatteförmågan till följd av avdraget är minst i dessa inkomstskikt, och att bestämmelserna utnyttjats för rena kapitalöverföringar mellan närstående skattskyldiga. Mot bakgrund härav hälsar skatteutskottet med tillfredsställelse de i propositionen framlagda förslagen om begränsningar i avdragsrätten för att i möjligaste mån komma till rätta med missbruken och bristerna i bestämmelsernas nuvarande utformning.

I det följande behandlar utskottet de förslag i propositionen, som föranlett yrkanden om ändringar, samt vissa i motionerna aktualiserade frågor om avdrag för gåvor till allmännyttiga ändamål m. m.

Avdrag för frivilliga understöd

I motionen 1973:2155 yrkas i första hand att rätten till avdrag för frivilliga understöd slopas och i andra hand att avdraget begränsas till 2 500 kr. för varje mottagare. Till stöd för yrkandena anförs att de sociala skälen för avdraget försvagats och att kontrollsvårigheterna kvarstår. Motionärerna i motionen 1973:2154 anser det i propositionen föreslagna avdragsbeloppet, 5 000 kr., för frivilliga understöd otillräckligt och yrkar därför att avdragsmaximum skall bestämmas till en och en halv gånger basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring, vilket med nuvarande basbelopp innebär att avdraget maximeras till 11 850 kr.

Av de undersökningar, som skatteutredningen om periodiskt understöd gjort, och av de synpunkter, som framförts under remissbehandlingen, framgår att understöden till helt övervägande del utgår under sådana förhållanden, att mottagaren kan anses ha haft ett verkligt understödsbehov. Trots den kraftiga utbyggnaden av den sociala välfärdspolitikens kvarstår således fortfarande ett visst behov av att genom skattelättnader främja understöd i vissa former. Även om utskottet har förståelse för yrkandet i motionen 1973:2155 om slopande av avdragsrätten för frivilliga understöd, är utskottet mot bakgrund av det ovan anförda f. n. inte berett tillstyrka en sådan åtgärd. Som departementschefen framhållit ankommer det på 1972 års skatteutredning att ta ställning till de ytterligare begränsningar eller ändringar av avdragsrätten som kan bli erforderliga. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till förstahandsyrkandet i motionen 1973:2155.

Utskottet delar uppfattningen att en beloppsgräns är nödvändig för att förhindra uppenbara missbruk. En indexreglerad beloppsgräns av den storlek som förordas i motionen 1973:2154 kan inte accepteras. Den av utredningen gjorda statistiska undersökningen, baserad på 1969 års taxering, visar att avdragsbeloppen i regel understigit 5 000 kr. per mottagare och år. Genom den i propositionen föreslagna beloppsgränsen på 5 000 kr. tillgodoses enligt utskottets uppfattning understödsbehovet i skälig omfattning samtidigt som riskerna för missbruk reduceras betydligt. Utskottet tillstyrker därför att avdraget för frivilliga understöd maximeras till det av departementschefen föreslagna beloppet och avstyrker således såväl yrkandet i motionen 1973:2154 som andrahandsyrkandet i motionen 1973:2155.

Avdrag för underhåll av icke hemmavarande barn under 18 år

I den vid riksdagens början väckta motionen 1973:139 yrkas att avdraget för underhåll av icke hemmavarande barn under 18 år höjs fr. o. m. den 1 januari 1973 till 2 000 kr. och ändras i överensstämmelse med basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Motionären i den likaledes vid riksdagens början väckta motionen 1973:1073 yrkar att avdragsrätten konstrueras om på så sätt att avdrag medges med 75 % av utbetalat underhållsbidrag i den mån bidraget överstiger 2 000 kr. per barn och år.

Yrkandena i ovannämnda motioner torde i allt väsentligt vara tillgodosedda genom den höjning av avdraget till 2 500 kr., som föreslås i propositionen och som utskottet tillstyrker. Med anledning av yrkandet i motionen 1973:139 om indexreglering av avdraget vill utskottet erinra om att det inte föreligger något samband mellan schablonavdragets maximibelopp och den höjning av underhållsbidragen, som sker enligt bestämmelserna i 3 § lagen (1966:680) om ändring av vissa underhållsbidrag. Riksdagen har tidigare i princip avisat en indexreglering av skattesystemet, och utskottet kan därför inte tillstyrka att det ifrågavarande avdraget ändras i takt med basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat yrkandena om höjning av avdraget i motionerna 1973:139 och 1973:1073. Ikraftträdandet av avdragshöjningen behandlar utskottet i det följande.

I motionerna 1973:2156 och 1973:2157 yrkas att den i propositionen föreslagna höjningen av avdraget till 2 500 kr. skall tillämpas redan fr. o. m. 1974 års taxering och att bestämmelserna ändras så att avdrag medges även om barnet fyllt 18 år så länge utdömt underhållsbidrag utgår.

I samband med 1970 års skattereform genomfördes en höjning dels av avdragsbeloppet från 1 000 till 1 500 kr. och dels av åldersgränsen från 16 till 18 år. Med hänsyn till att nuvarande maximibelopp endast tillämpats fr. o. m. 1972 års taxering, anser utskottet sig inte ha anledning tillstyrka att den i propositionen föreslagna höjningen av avdragsbeloppet genomförs redan fr. o. m. nästa års taxering. Därtill kommer att deklaraionsblanketter och anvisningar till 1974 års taxering redan är färdigtryckta, varför en omedelbar ändring av bestämmelserna medför betydande kostnader för omtryckning av blanketter och för information till de skattskyldiga om de nya bestämmelserna.

Även om vissa skäl kan anföras för att avdrag bör medges för underhåll av icke hemmavarande barn så länge av domstol utdömt underhållsbidrag utgår, kan man inte bortse från att avdraget inte kan ses isolerat från familjebeskattningen i övrigt. Utformningen av avdraget bör därför, som 1972 års skatteutredning framhållit i sitt remissyttrande, lämpligen omprövas i samband med utredningens översyn av skattesystemet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet berörda yrkanden i motionerna 1973:2156 och 1973:2157.

I sistnämnda motion yrkas vidare att avdrag skall medges för avbetalning av underhållsbidrag, som på grund av betalningsoförmåga tidigare inte kunnat utbetalas.

Motionärernas förslag står uppenbarligen i strid mot den grundläggande bestämmelsen i 20 § kommunalskattelagen att avdrag inte medges för kapitalavbetalning på skuld. Av principiella skäl kan utskottet därför inte biträda detta yrkande i motionen 1973:2157.

Slutligen begärs i motionen 1973:2157 förslag om en från fördelningspolitisk synpunkt lämpligare utformning av avdraget. Motionärerna hänvisar bl. a. till möjligheten av ett avdrag direkt på den slutliga skatten.

Med anledning härav vill utskottet endast erinra om den starka kritik och de invändningar av principiell och teknisk natur som remissinstanserna riktade mot utredningens förslag att ersätta avdragsrätten vid inkomstberäkningen för frivilliga understöd med skattereduktion. Med hänvisning härtill och till angelägenheten av att avdragsbestämmelserna inte ytterligare kompliceras avstyrker utskottet också utredningsyrkandet i motionen 1973:2157.

Avdrag för gåvor till allmännyttiga ändamål

Slutligen behandlar utskottet yrkandena om avdrag för gåvor till allmännyttiga ändamål m. m. i de med anledning av propositionen väckta motionerna 1973:2152 och 1973:2153. I den förstnämnda motionen begärs utredning om införande av en begränsad rätt till avdrag för fysiska personer vid den statliga inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa, ideella och humanitära organisationer, och i den sistnämnda motionen begärs utredning om rätt till avdrag för periodiskt understöd med anledning av fadderbarnsättaganden i u-länderna.

Yrkanden om avdrag för gåvor till allmännyttiga ändamål har prövats senast av värriksdagen (SkU 1973:14) och avisats bl. a. med hänvisning till att sådana ändamål hör tillgodoses genom direkta bidrag av allmänna medel och inte genom avdrag vid beskattningen. Ett bifall till yrkandet om avdrag för periodiskt understöd med anledning av fadderbarnsättagande skulle innebära ett avsteg från principen att avdrag inte medges för understöd till annans undervisning eller uppfostran och dessutom att man på en omväg skulle införa rätt till avdrag för gåvor till ett allmännyttigt ändamål. Utskottet kan således inte tillstyrka utredningsyrkandena i motionerna 1973:2152 och 1973:2153.

Som tidigare nämnts föreslås de ändrade reglerna för beskattning av periodiska understöd träda i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången vid 1975 års taxering. Detta innebär att de lokala skattemyndigheterna skall beakta de nya bestämmelserna vid beslut i fråga om beräkning av preliminär A-skatt och vid debitering av preliminär B-skatt för inkomståret 1974. Enligt vad utskottet erfarit har riksskatteverket redan informerat de lokala skattemyndigheterna om de i propositionen föreslagna reglerna för att bereda dem längre tid för undersökningar och andra erforderliga åtgärder med anledning av de nya bestämmelserna.

Mot de förslag i propositionen, som i det föregående inte upptagits till särskild behandling, har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer

att riksdagen

- A. med bifall till propositionen 1973:181 och med avslag på motionerna 1973:2154, 1973:2155, 1973:2156 och 1973:2157 antar de vid propositionen följande förslagen till
1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
 2. förordning om ändring i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
 3. förordning om ändring i förordningen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
 4. lag om ändring i taxeringsförordningen (1956:623),
 5. förordning om ändring i förordningen (1941:416) om arvs- skatt och gåvoskatt;
- B. avslår
1. motionen 1973:139, i den mån den inte kan anses besvarad genom vad utskottet ovan hemställt,
 2. motionen 1973:1073, i den mån den inte kan anses besvarad genom vad utskottet ovan hemställt,
 3. motionen 1973:2152,
 4. motionen 1973:2153.

Stockholm den 4 december 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt* (s), Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Josefson (c), Wärnberg (s), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro* (m), Stadling (s), Hörberg (fp), Marcusson (s), Björk i Gävle (c) och fru Normark (s).

* I: j närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer och särskilda yttranden

Beträffande avdrag för frivilliga understöd

1. *Reservation* av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), som ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande, som på s. 18 börjar med "Den nuvarande" och på s. 19 slutar med "nuvarande utformning", bort ha följande lydelse:

Den nuvarande utformningen av bestämmelserna om avdrag för

periodiskt understöd har i olika sammanhang utsatts för kritik. Enligt utskottets uppfattning har denna kritik varit överdriven. Missbruk torde endast i begränsad omfattning ha förekommit. Inte desto mindre delar utskottet den uppfattningen att en begränsning av avdragsrätten är motiverad.

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Av de" och slutar med "andrahandsyrkandet i motionen 1973:2155" bort ha följande lydelse:

Av de undersökningar, som skatteutredningen om periodiskt understöd gjort, och av de synpunkter, som framförts under remissbehandlingen, framgår att understöden till helt övervägande del utgår under sådana förhållanden, att mottagaren kan anses ha haft ett verkligt understödsbehov. Trots den kraftiga utbyggnaden av den sociala välfärdspolitiken kvarstår således fortfarande ett visst behov av att genom skattelättnader främja understöd i vissa former. Mot denna bakgrund anser utskottet att yrkandet i motionen 1973:2155 om slopande av avdragsrätten för frivilliga understöd icke borde föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet delar uppfattningen att en beloppsgräns är nödvändig för att förhindra uppenbara missbruk. Med tanke på penningvärdeförsämringen finner utskottet vidare att en indexreglering bör göras av denna gräns i enlighet med vad som förordas i motionen 1973:2154. Utskottet anser vidare i enlighet med nämnda motion att en neddragning av det avdragsfria beloppet från ett i princip obegränsat belopp till 5 000 kr. är omotiverat drastisk. Gränsen bör i stället fastställas till en och en halv gånger basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Utskottet tillstyrker därför, med avslag på andrahandsyrkandet i motionen 1973:2155, yrkandet i motionen 1973:2154.

dels att utskottet under A 1 bort hemställa

att riksdagen med anledning av propositionen 1973:181 och med bifall till motionen 1973:2154 samt med avslag på motionerna 1973:2155, 1973:2156 och 1973:2157, såvitt avser punkt 5 av anvisningarna till 46 § förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370), beslutar; att anvisningspunkten skall ha följande lydelse:

till 46 §

5. Som förutsättning -- -- är avslutad.

Avdrag medgives -- -- juridisk person.

För annat periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning medgives avdrag med *belopp, som högst motsvarar en och en halv gånger basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring* för varje mottagare. Har givaren under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med *ovan angivet belopp*.

2. *Särskilt yttrande* av herr Stadling (s):

Som framgår av utredningens undersökningar har avdraget för periodiskt understöd utnyttjats för skatteflykt i *ej obetydlig* omfattning. Flera av remissinstanserna bl. a. LO och TCO har också påtalat att missbruk förekommer i avsevärd utsträckning, varför enligt deras uppfattning dessa avdrag bör avskaffas. Jag delar denna uppfattning och anser att förstahandsyrkandet i motionen 1973:2155 borde ha bifallits.

Då enligt propositionen frågan skall utredas vidare av 1972 års skatteutredning är det min förhoppning att vad som anförts i motionen 1973:2155 härvid skall beaktas.

Beträffande avdrag för underhåll av icke hemmavarande barn under 18 år

3. *Reservation* av herr Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson (c), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m), Hörberg (fp) och Björk i Gävle (c), som ansett

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 20, som börjar med "I samband" och slutar med "och 1973:2157" bort ha följande lydelse:

I samband med 1970 års skattereform genomfördes en höjning dels av avdragsbeloppet från 1 000 till 1 500 kr. och dels av åldersgränsen från 16 till 18 år. Med hänsyn till den höjning av underhållsbidragen som skett sedan 1972, då ovan nämnda bestämmelser första gången tillämpades, anser utskottet i likhet med motionärerna angeläget, att den i propositionen föreslagna höjningen av avdraget för underhåll av icke hemmavarande barn till 2 500 kr. genomföres så snart som möjligt. Utskottet föreslår därför den ändringen av ikraftträdandebestämmelserna i förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen, att ändringen i 46 § 2 mom. 4) skall tillämpas redan vid 1974 års taxering. Utskottet förutsätter att riksskatteverket så snart som möjligt på lämpligt sätt informerar de skattskyldiga och beskattningsmyndigheterna om lagändringen.

Med hänsyn till den förlängda utbildningstiden är det inte ovanligt att underhållsbidrag utdöms att utgå även efter det barnet fyllt 18 år. Utskottet delar motionärernas uppfattning att avdrag för underhåll av icke hemmavarande barn bör medges så länge utdömt underhållsbidrag utgår. För att tillgodose motionärernas yrkande föreslår utskottet en ändring i 46 § 2 mom. 4) kommunalskattelagen.

Med det anförda är berörda yrkanden i motionerna 1973:2156 och 1973:2157 tillgodosedda.

dels att utskottet under A bort hemställa

att riksdagen med anledning av propositionen 1973:181 och motionen 1973:2157 och med bifall till motionen 1973:2156 samt med avslag på motionerna 1973:2154 och 1973:2155

dels, såvitt avser 46 § 2 mom. förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370), beslutar, att lagrummet skall ha följande lydelse:

46 §

2 m o m. I hemortskommunen — — allmän försäkring;

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg eller annat skriftligt bevis utgivit under beskattningsåret för underhåll av *icke hemmavarande barn om barnet är under 18 år eller, såvitt gäller underhåll på grund av dom, oavsett barnets ålder*, dock högst med 2 500 kronor för varje barn;

5) för sådan — — — fråga är.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag för — — — 18 år.

Avdrag för — — — paragraf åtnjutits.

dels, såvitt avser ikraftträdandebestämmelserna i förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370), beslutar, att ikraftträdandebestämmelserna skall ha följande lydelse:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången vid 1975 års taxering. *Dock skall bestämmelserna i 46 § 2 mom. 4) tillämpas redan vid 1974 års taxering. Äldre bestämmelser, utom såvitt avser 46 § 2 mom. 4)*, gäller fortfarande i fråga om periodiska utbetalningar som utgår på grund av bindande förpliktelse som uppkommit före den 9 november 1973. Vid tillämpning av 53 § 4 mom. första—tredje styckena skall äldre bestämmelser gälla beträffande utbetalningar till förmånstagare som insatts enligt oåterkalleligt förmånstagareförrordnande före den 9 november 1973.

dels, såvitt avser ingressen till förslaget till förordning om ändring i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt, beslutar, att ingressen skall ha följande lydelse:

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. och 6 § 4 mom. förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

dels beslutar, att 4 § 1 mom. förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha följande lydelse:

4 §

1 m o m. Från sammanlagda — — — före taxeringsåret.

Skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, äger jämväl åtnjuta avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, för tilläggs pensionsavgifter och avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift samt för avgifter för pensionsförsäkring och för annan personförsäkring ävensom för underhåll åt ej hemmavarande barn, allt i den omfattning som i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen sägs.

Har sådan — — — i fråga.

dels, såvitt avser ikraftträdandebestämmelserna i förslaget till förordning om ändring i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt, beslutar, att ikraftträdandebestämmelserna skall ha följande lydelse:

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången vid 1975 års taxering. *Dock skall bestämmelserna i 4 § 1 mom. tillämpas redan vid 1974 års taxering.* Äldre bestämmelser, *utom såvitt avser 4 § 1 mom.*, gäller fortfarande i fråga om periodiska utbetalningar som utgår på grund av bindande förpliktelse som uppkommit före den 9 november 1973. Vid tillämpningen av 6 § 4 mom. första—tredje styckena skall äldre bestämmelser gälla beträffande utbetalningar till förmånstagare som insatts enligt oåterkalleligt förmånstagareförordnande före den 9 november 1973.

dels beslutar anta följande

Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1958:295) om sjömansskatt

Härigenom förordnas, att 12 § 1 mom. förordningen (1958:295) om sjömansskatt skall ha nedan angivna lydelse.

12 §

1 m o m. Gör sjöman, som har att erlagga sjömansskatt enligt 7 §, sannolikt att han året efter beskattningsåret vid taxering enligt förordningen om statlig inkomstskatt skulle kunna påräkna avdrag för

- a) underskott å egen eller makes förvärvskälla,
- b) utbetalning av periodiskt understöd,
- c) avgift för sådan pensionsförsäkring, som avses i 46 § 2 mom. 2)

kommunalskattelagen,

d) sådant underhåll av icke hemmavarande barn, som avses i 46 § 2 mom. 4) kommunalskattelagen, eller

- e) nedsatt skatteförmåga

må genom beslut om jämkning föreskrivas, att den eljest beskattningsbara inkomsten skall minska med belopp motsvarande vad av sådant avdrag kan antagas icke bli utnyttjat vid nu nämnd taxering.

Jämkning i — — — 600 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1974 och tillämpas första gången vid 1974 års taxering.

dels att utskottet under B bort hemställa

att riksdagen avslår

1. motionen 1973:139, i den mån den inte kan anses besvarad genom vad utskottet ovan hemställt,
2. motionen 1973:1073, i den mån den inte kan anses besvarad genom vad utskottet ovan hemställt,
3. motionen 1973:2152,
4. motionen 1973:2153,
5. motionen 1973:2157, i den mån den inte kan anses besvarad genom vad utskottet ovan hemställt.

Beträffande avdrag för gåvor till allmännyttiga ändamål

4. *Reservation* av herr Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson (c), Sundkvist (c); Nilsson i Trobro (m), Hörberg (fp) och Björk i Gävle (c), vilka -- under återopande av innehållet i motionerna 1973:2152 och 1973:2153 -- ansett att utskottet under B 3 och B 4 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1973:2152 och 1973:2153 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om införande av rätt till avdrag för fysiska personer vid den statliga inkomstbeskattningen för gåvor upp till en viss maximigräns till u-hjälp och andra humanitära ändamål samt till kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål.

5. *Särskilt yttrande* av herr Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Nilsson i Trobro (m) och Hörberg (fp):

Den fadderbarnsverksamhet som bedrivs bl. a. i u-landssammanhang av Rädda Barnen, Röda korset, kyrkliga organisationer m. fl. har visat sig i många fall vara en effektiv och billig form av hjälp.

Det kan finnas anledning att i samband med den utredning som begäres i reservationen 4 beakta rätten för fysiska personer till avdrag vid inkomstbeskattningen för periodiska fadderbarnsåtaganden till sådana organisationer.

